

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

BG

Реч

26 октомври 2021 г.

Реч на г-н Клаус-Хайнер Лене — председател на Европейската сметна палата

Представяне на Годишния доклад на ЕСП за 2020 г.

Комисия по бюджетен контрол на Европейския парламент

26 октомври 2021 г.

Предимство има устното изложение на речта.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Г-жо председател,

Уважаеми докладчици и докладчици в сянка относно освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета,

Уважаеми членове,

Уважаеми представители на председателството на Съвета,

Уважаеми членове на Комисията,

Дами и господа,

За мен е удоволствие да бъда сред Вас в Комисията по бюджетен контрол след работата от дистанция през изминалата година. Заедно с мен е моят колега Тони Мърфи, който, както знаете, е членът на ЕСП, който отговаря за Годишния доклад и ръководител на Одитен състав V.

Съгласно договорите за ЕС Европейската сметна палата е упълномощена да проверява отчетите за всички приходи и разходи на ЕС и да предоставя декларация за достоверност относно надеждността на отчетите и законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции, и именно с това ще Ви запозная тази сутрин по отношение на финансовата 2020 година.

Одиторите на ЕСП обикновено пътуват много, за да извършат проверки на място, да получат оригинални документи, да проведат интервюта със служители на одитираните организации и да проверят съществуват ли реално крайните продукти, финансирани от ЕС, за избраните за одит 728 разходни операции. Предвид настоящата ситуация на общественото здраве обаче те бяха изправени пред ограничения за пътуване за дълго време и трябваше да извършат по-голямата част от работата си чрез документни проверки и чрез дистанционно интервюиране на одитираните обекти — като беше отчетено, че това може да увеличи така наречения риск, свързан с разкриването¹. Въпреки всичко, и това е най-важното, получените от нас доказателства ни позволиха да приключим работата си и да направим необходимите одитни заключения.

Какво установихме тази година?

Както и в много предходни години, по отношение на **отчетите и приходите** ЕСП изразява становище без резерви.

¹ При този риск има вероятност одиторът да не разкрие дадено отклонение, което не е било коригирано от вътрешния контрол на одитирания обект.

По отношение на **разходите**, за 2020 г. ЕСП продължава да констатира, че те са засегнати от съществено ниво на грешки. Ако разгледаме обаче видовете разходи, като разграничим различните рискове, свързани с тях, става ясно, че **нискорисковите** разходи не са засегнати съществено от грешки. В тази категория се включват разходи, при които бенефициентите трябва да отговарят на определени, по-често прости условия, за да имат право на финансиране от ЕС, например преки помощи за земеделски стопани, стипендии за студенти и бюджетна подкрепа за трети държави.

Високорисковите разходи обаче (например разходите, при които бенефициентите трябва да подават заявления за допустимите разходи, които са направили, често въз основа на сложни правила) отново са засегнати от съществено ниво на грешки. Делът на тези високорискови разходи е нараснал значително — 59 % от одитната популация на ЕСП за 2020 г., главно поради увеличение на дела на разходите за сближаване, в резултат на което ЕСП изрази, както и миналата година, **отрицателно становище относно разходите на ЕС като цяло**.

Установените от одиторите грешки най-често включват недопустими декларации за разходи, недопустими проекти, дейности или бенефициенти, грешки при обществените поръчки и държавната помощ и липса на подкрепяща документация.

По отношение на **конкурентоспособността** ЕСП изчисли, че общият процент грешки е 3,9 %. Бяха открити грешки главно при разходите за научни изследвания и иновации, по-специално разходите за персонал, декларирани от МСП.

По отношение на **политиката на сближаване** изчисленият процент грешки е 3,5 % (тази стойност вече е намалена, за да се вземат предвид корекциите, извършени преди началото на нашата проверка). Констатирахме, че повечето грешки включват **недопустими проекти и разходи** и разгледахме внимателно това, което *националните* одитни органи бяха установили преди нас, като грешките в областта на **обществените поръчки** бяха основен източник на проблеми. Бяха установени грешки, останали неоткрити на равнището на съответната държава или Комисията, и поради това ЕСП заключава, че процентите остатъчни грешки, докладвани на национално ниво, невинаги са надеждни. Констатирахме това не за първи път, което налага заключението, че има възможност за подобрене. През четирите години, в които ЕСП проверява разходите за периода 2014—2020 г., приблизително половината от проверените разходи бяха включени в пакети, за които националните одитни органи са докладвали ненадеждни остатъчни проценти под 2 %. Това има верижен ефект върху собствените оценки на Комисията — ЕСП счита изчисления от Комисията процент грешки за минимален процент. Моят колега Тони Мърфи е разгледал подробно този въпрос и ЕСП ще публикува заключенията си в отделен специален доклад по темата тази година.

В резултат на одита в областта на **природните ресурси** беше изчислен процент грешки в размер на 2,0 %, за който ЕСП счита, че е близък до *прага на същественост*. Наблюдава се истинска дихотомия: от една страна,

преките плащания (69 % от тази функция) не са засегнати от съществено ниво на грешки; от друга страна, при останалата част от функцията (програми за развитие на селските райони, пазарни мерки, рибарство, околна среда и действия по климата) се наблюдават по-големи нередности.

В областта на **сигурността и гражданството** една трета от нашата извадка от 27 операции съдържаше грешки, четири от които имаха отражение върху бюджета. В нашия Годишен доклад можете да откриете пример за такъв случай на завишени медицински разходи през първия етап на пандемията от COVID-19, свързани с транспортирането на предпазни средства от Азия до Обединеното кралство (което, както знаете, все още можеше да получава финансиране от ЕС до края на 2020 г.). Липса на покана за участие в обществена поръчка, завишен обменен курс, заявления за възстановяване на разходи за полети, които са били отменени — всички тези случаи не са били установени от частните външни одиторски дружества и собствените проверки на Генерална дирекция „Хуманитарна помощ“. [Друг пример е свързан с финансиране за настаняване, храна и консултации за непридружени малолетни и непълнолетни лица, осъществявано от НПО в Гърция, което е получило стандартна единична цена за всяко непълнолетно лице. НПО обаче не можа да покаже на одиторите на ЕСП, че някои услуги действително са били предоставени на подходящо равнище. В допълнение, някои млади хора са продължили престоя си в центровете, въпреки че вече не са били малолетни или непълнолетни.] Подобна е ситуацията и при функция „Глобална Европа“, където в проверените 75 транзакции бяха установени 17 количествено измерими грешки.

По отношение на функция „**Администрация**“, въпреки наличието на редица грешки (седем количествено измерими грешки от 48 операции), нивото на грешките беше под прага на същественост. Това е положителна новина и процентът грешки се е запазил на такова равнище през целия период на МФР за 2014—2020 г. Освен работата ни по Декларацията за достоверност, ние проверихме също така петнадесет процедури за възлагане на обществени поръчки за маски, ръкавици, температурни детектори и други лични предпазни средства, проведени през първата година на пандемията от COVID-19, и установихме някои проблеми. Ясно е, че спешното възлагане на обществени поръчки за оборудване в ранните етапи на пандемията е представлявало предизвикателство и ЕСП ще обърне внимание на устойчивостта на институциите на ЕС по време на пандемията в специален доклад, който ще бъде публикуван през третото тримесечие на 2022 г. от моя колега Марек Опиола.

След като разгледахме накратко различните функции и области на политика, искам да представя пред Вас четири въпроса с хоризонтален характер.

Първо, **географският аспект**. Вие често искате от ЕСП по-точна разбивка на одитните резултати по държави членки. Въпреки че подходът ни няма за цел да показва резултатите по отделните държави членки, в приложения 5.2 и 6.2 в нашия доклад подробно са описани количествено измеримите грешки, открити от

нас в областта на сближаването и селското стопанство, *по държави членки*. Също така в представените от нас конкретни примери държавата членка също е посочена.

Второ, **възстановяването на неправомерно изплатени средства**. Ако бъде установена нередност, ЕСП не е институцията, която може да опита да събере неправомерно изплатените средства – това е задача на Комисията и националните органи. При определянето на общия процент грешки ЕСП взема предвид извършените корекции, когато това е възможно и уместно. Значителна част от тях обаче се отнасят до предходни години, понякога назад във времето чак до 1994 г. — по една случайност това е и годината, през която аз бях избран за първи път за член на Европейския парламент. В тазгодишния си доклад ЕСП разгледа по-задълбочено представянето от Комисията на финансовите корекции и събирането на вземания в Годишния доклад за управлението и изпълнението и констатирахме, че те са представени по сложен и невинаги ясен начин. [Опитахме се да разгледаме какво стои зад обявените цифри, но се оказа много трудно да получим ясна представа за размера на нередовните разходи, които са били коригирани и в крайна сметка върнати в бюджета на ЕС. В сумите, представени като извършени корекции и възстановени средства, са включени значителни по размер средства, свързани с проблеми, установени преди дори да са извършени плащанията, или просто заменени с други разходи.] Това е само кратко очертаване на този въпрос, по който ЕСП ще продължи да работи и ще представи в специален доклад, планиран за публикация през 2022 г.

Трето, **измамите**. ЕСП предаде на ОЛАФ данни за шест случая на предполагаема измама, открити в хода на нашите одити, и за всички тези случаи бяха започнати разследвания. Тази година ЕСП също така сключи споразумение с Европейската прокуратура и комуникира с нея или с ОЛАФ, в зависимост от съответната им компетентност. Въпросът за измамите се разглежда и в отделни текущи одити, например във връзка с конфликта на интереси при споделеното управление (ОСП и политиката на сближаване). Моят колега Николаос Милионис работи по специален доклад относно мерките на Комисията и държавите членки за борба с измамите, свързани с общата селскостопанска политика, включително въпроса за „заграбването на земи“, който ще бъде публикуван вероятно през месец март следващата година².

Също така отбелязвам със задоволство, че преди две седмици беше стартирана операция в целия ЕС, наречена „Сентинел“. Тя се провежда в сътрудничество на Европол с всички съответни служби и агенции на ЕС и много държави членки, с цел да се прекратят престъпните опити за използване на Next Generation EU. Европейската сметна палата е готова да допринесе за тази инициатива според необходимото.

² В контекста на ЕС „заграбването на земи“ е свързано с концентрирането на земеделска земя и субсидии по ОСП в ръцете на големи предприятия и инвеститори, особено в източноевропейските държави членки. „Заграбването на земя“ може да е свързано с практики за измама, като например принуда, използване на политическо влияние или вътрешна информация, манипулиране на процедури или плащане на подкупи. То води до концентриране на помощта по ОСП, което може да представлява специфична форма на извличане на облаги.

Четвърто, **споразумението за Брексит**. Както знаете, ЕСП е задължена да извършва одит на отчетите на ЕС по силата на Договора за функциониране на ЕС. В този контекст през 2020 г. ние проверихме данните във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство — към датата на счетоводния баланс Комисията изчислява, че Обединеното кралство дължи на ЕС 49,6 млрд. евро, а ЕС дължи на Обединеното кралство 2,1 млрд. евро, което означава, че през следващите години на ЕС следва да бъде изплатена нетна сума в размер на 47,5 млрд. евро.

Дами и господа,

Това е всичко за 2020 г. Позволете ми сега да се обърна към бъдещето.

Въз основа на опита ни с МФР за периода 2014—2020 г. ЕСП установи редица **рискове и предизвикателства за следващия програмен период**, който включва, както знаете, не само МФР за периода 2021—2027 г., но и инструмента Next Generation EU, по който се предвиждат почти два пъти повече средства, отколкото за предходната МФР. Но не само размерът е предизвикателство, а също така и техният нов модел. Ще разгледаме по-подробно на **Next Generation EU** и на **Механизма за възстановяване и устойчивост**, най-напред в специален доклад през второто тримесечие на следващата година, изготвен от моя колега Ивана Малетич, за да се направи оценка на процеса на одобрение от страна на Комисията на националните планове за възстановяване и устойчивост. В по-общ план в момента се обмислят начините, по които ЕСП би могла да се справи с аспектите на NGEU, свързани със съответствието и изпълнението, а това зависи и от някои решения, които Комисията и държавите членки ще вземат. Но едно е ясно — аз вярвам твърдо, че както нашите граждани, така и Вие като техни преки представители, очаквате, че контролът върху Next Generation EU ще бъде **също толкова стриктен**, колкото и този върху традиционните области от бюджета. Ето защо ЕСП изразява голямата си благодарност, че Парламентът силно подкрепи конкретното **увеличение на броя на одиторите**, което ние поискахме за бюджета за 2022 г. Надяваме се, че Парламентът ще продължи да приема този въпрос като един от своите приоритети по време на предстоящата помирителна процедура. Тук не става дума просто за отчитане на дейност проформа. В крайна сметка целта е да се набавят хората, които са необходими, за да *Ви* предоставяме необходимата информация и констатации относно Next Generation EU, които в противен случай не бихте получили.

Накрая бих искал да кажа и няколко думи относно **изпълнението**, тъй като няколко членове на Парламента повдигнаха въпроса пред мен през последните няколко дни. Позволете ми да Ви уверя, че Европейската сметна палата е изцяло ангажирана с одита на резултатите от изпълнението на разходите и политиките на ЕС. Ние вече правим това по редица начини, включително чрез многобройните си специални доклади и общия доклад относно изпълнението. Искаме да Ви предоставим редица одитни продукти, които **отговарят на нуждите** на Парламента и Съвета, като използваме ограничените ни ресурси. Ето защо с удоволствие приех прекрасното предложение на Оливие Шастел представители на ЕСП и на Комисия по

бюджетен контрол да обмислят заедно в неформални рамки какво би могъл да представлява на практика един такъв всеобхватен доклад, извън информацията, която вече сте предоставили на моя колега Франсоа-Роже Казала, отговарящ за тези въпроси. Госпожо председател, мисля, че е разумно тази малка група да започне работа възможно най-скоро и да приключи до края на годината, което ще позволи на ЕСП, при пълна независимост, да вземе предвид тези заключения при финализирането на позицията си през февруари следващата година.

Госпожо председател, уважаеми членове на ЕП,

В заключение, не бих могъл да Ви обвиня, ако имате усещане за „déjà vu“ в сравнение с миналата година при изслушването на резултатите от нашите годишни одити тази година. Ще цитирам реплика от популярна комедия, която ние, германците, обичаме да гледаме всяка Нова година — „пак същата работа и тази година“. Различните резултати наистина са относително стабилни, а проблемите, които трябва да бъдат решени, също са относително ясни. Правилата, независимо дали на равнище ЕС или на национално равнище, често са сложни и ние продължаваме да считаме, че много от последващите проверки невинаги са напълно ефективни. В този контекст отбелязваме промяна в модела на изпълнение. Плащанията по Фонда за възстановяване ще се основават на изпълнението на **етапните цели и целевите стойности**, за разлика от настоящата система, която предвижда възстановяване на разходите. Очевидно това ще окаже въздействие върху разбирането за „грешка“ и може също така да доведе до промяна в резултатите, които ЕСП разкрива и докладва. Но това все още предстои да видим в бъдеще.

Ето какво ще е предизвикателството за всички нас: може ли ЕС да постигне резултати по ефективен и прозрачен начин с почти двоен бюджет? Ако всички ние в нашите различни роли не успеем да преминем този тест, ако не му отделим достатъчно административни ресурси на национално равнище и на равнището на ЕС, ако публичните средства се пропилят или допуснем нередности или измами да подкопаят възстановяването на нашия континент, няма да има втори шанс.

Очаквам с нетърпение обсъждането тази сутрин и, за да задълбочим работата по всички тези въпроси, бих искал отново да потвърдя желанието на Европейската сметна палата да приеме в Люксембург членовете и служителите на Комисията по бюджетен контрол още на първата удобна дата през следващата година. Надявам се да видя всеки от Вас скоро.

Благодаря Ви за вниманието.